

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

5 Şubat 2013 Salı

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
GÖRÜŐME TUTANAKLARI

5 Şubat 2013 Salı

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Sivil toplum kuruluşlarının toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusundaki çalışmalarını, bu alandaki sorunlar ve çözüm önerileri hakkında	1:28

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:28
Canan GÜLLÜ (Haklı Kadın Platformu Temsilcisi)	1, 7, 11, 17:24, 25:26, 27:28
Fikret TOKSÖZ (TESEV İyi Yönetişim Programı Direktörü)	1:8, 9, 10:14, 15:17, 27
Binnaz TOPRAK (İstanbul)	3, 9, 12, 13, 14, 17
Mustafa ŞAHİN (TBMM Uzmanı)	8:10, 26:27
Hülya GÜVEN (İzmir)	9, 10, 14
Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)	14, 25
Pınar ÖZEL (Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanı)	15, 21

Açılma Saati: 15.23

Kapanma Saati: 17.06

5 Şubat 2013 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.23
BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

0

BAŞKAN – Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme” konulu alt komisyon toplantısını açıyorum.

Çok değerli uzmanlarımıza, sivil toplum kuruluşu temsilcilerimize, Komisyon çalışmalarında bize yardımcı olan uzmanlarımıza hoş geldiniz diyorum, teşekkür ediyorum.

Bugün, TESEV İyi Yönetişim Programı Direktörü Sayın Fikret Toksöz ve Haklı Kadın Platformundan Sayın Canan Güllü bizlerle. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda her iki sivil toplum kuruluşunun da çok değerli çalışmaları olduğunu biliyoruz, araştırmaları olduğunu biliyoruz. Bu Komisyonun bu bilgilerden mahrum kalmasını istemiyoruz. Detaylı bir şekilde bugün kendilerini dinleyelim. Sorularımız olacak, interaktif bir toplantı olmasını diliyorum, o anlamda, toplantımızı başlatıyorum.

Siz aranızda anlaştınız mı efendim, önce kim sunum yapacak?

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Hiç fark etmez. Beylere öncelik verelim, hayatın her alanında olduğu üzere.

BAŞKAN – Peki, o zaman ben sözü TESEV İyi Yönetişim Programı Direktörü Sayın Fikret Toksöz'e veriyorum.

Buyurunuz efendim.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şunu itiraf etmeliyim ki yasama organı her zaman yürütmeden daha çok sivil toplumla çalışan bir kurum. Onun için, yasama organına teşekkür ediyorum. Burada tabii, yürütmeden arkadaşlar var, onların karşısında bu biraz yakışsız kaçabilir ama gerçek budur diye düşünüyorum.

Şimdi, ben bu konuyla ilgili olarak yaptığımız çalışmayı tam olarak anlatmayacağım. Ne gibi sorunlar var bu alanda ve nasıl müdahale edilmeli ve bazı da önerilerim var, bunların üzerinde durmayı düşünüyorum.

Efendim, biz yerel yönetim reformunun başlangıcından beri, 2002'den beri, yerel yönetim reformunun her vechesiyle ilgileniyoruz. O dönemde yasanın hazırlanmasına büyük katkılarda bulunduk

ve Başbakanlıkla çok iyi bir iş birliği içinde çalıştık ve hâlâ bu konuda, yerel yönetimler konusunda çalışıyoruz.

Kadın-erkek eşitliği konusunda çalışmaya başlarken "Kiminle çalışalım acaba yerel yönetimlerde?" diye düşündük ve şuna karar verdik: Belediyelerle ya da il özel idaresiyle ya da yerel birimlerle doğrudan çalışmak yerine bu konuda bir talep yaratılması gerektiğini düşündüğümüz için - çünkü talep yaratmadan yerel yönetim kanuna istediğiniz maddeyi koyun, böyle bir talep yoksa o çok da uygulanamıyor. Böyle bir talebin yaratılması gerekir. Zaten, sivil toplumun bir amacı da talep yaratmaktır- böyle baktığımız için, bu projeyi yaparken, kurgularken iki hedef aldık. Bir tanesi, kadın STK'ları, onlarla beraber çalışalım, yereldeki kadın STK'ları, Türkiye çapındaki kadın STK'ları değil yereldeki kadın STK'ları ve de biliyorsunuz, yerel yönetim reformuyla getirilen kent konseyi var, kent konseyinin altında kadın meclisleri var. Kadın meclisleriyle çalışmayı daha uygun bulduk ve bu kadın meclisleriyle çalışırken de, bu STK'larla çalışırken de bu tür çalışmalar daha önce nerede yapıldı, nasıl yapıldı, kim yaptı zaten biliyorduk. Daha önce gerek Sabancı Vakfının gerekse Birleşmiş Milletlerin, UNDP'nin yaptığı çalışmalar var, "Kadın Dostu Belediyeler", "Kadına Duyarlı Belediyeler" gibi. Zaten onlarla da biz İstanbul'da pek çok konuda birlikte çalışıyoruz. Onların yaptığı çalışmalara da baktık.

Ayrıca, bizim Avrupa Birliği, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, UNDP fonlu yaptığımız çalışmalarda elde ettiğimiz deneyimler de vardı. Bazı pilot yerler seçtik ve bu pilot yerler üzerinden buna bakmaya çalıştık.

Tabii, burada ilk soru, "Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe nedir ve amacı nedir bunun?" diye baktığımızda bunun iki hedefi var. Bir tanesi, cinsiyet eşitliğini gerçekten sağlamak. İkincisi ise kadınların güçlendirilmesi ya da kadın statüsünün yükseltilmesidir bu iki amaçla. Tabii ki bütçe en önemli temel belgedir, en önemli politika aracıdır.

Peki, bu toplumsal cinsiyet meselesine nasıl bakalım diye baktığımız zaman, tabii, önce ciddi bir literatür taraması yaptık, dünyadaki gelişmeleri izledik, Hindistan ve Batı dünyasındaki gelişmelere baktık, yapılan çalışmalara baktık ve bunun sonunda -klasik olarak cinsiyet eşitliği konusunda yapılan çalışmalar ve kadına pozitif ayrımcılık gibi konular elbette çok yararlı şeyler ama bunun ötesinde bir şey yapmak gerekiyor diye düşünüyorduk. Dolayısıyla, bu meseleyi ele alırken yalnız cinsiyet ayrımı yeterli değil, kadınların yaş, sınıf, etnik köken, kimlik, mekân, göç gibi nedenlerle o konulardaki insanların durumu nedir, nasıl bunlar daha güçlü hâle getirilebilir diye baktığımızda bunların toplum içindeki rolleri nasıl güçlendirilebilir diye baktık bu çalışmayı yaparken.

Hepinizin de bildiği gibi, zaten kadınların geleneksel olarak yaptığı birtakım hizmetler var. Bunlar gerek ücretli olsun gerekse ücretsiz olsun, kadın anne olarak, eş olarak, kız olarak, gelin olarak ücretli bile çalışıyor olsa, karşılıksız olarak birtakım hizmetler yapıyor, komşuları için, akrabaları için, yakın çevresi için. Dolayısıyla, kadının konumu erkekten çok farklı.

Burada “Bu meseleyi yerel yönetimlerde bir politika hâline nasıl getirebiliriz?” diye düşündük. Tabii, önce hiç belediyelerle konuşmadık, önce hep sivil toplum ve kadın meclisleriyle, kent konseylerinin kadın meclisleriyle konuştuk, sonra belediyelerle de konuştuk ve kadınlarla çeşitli toplantılar yaptık. Daha önce yapılmış toplantılara da baktık ve burada gördüğümüz şey, daha projeye başlarken gördüğümüz şey, kadın konusunda pek çok çalışma var ama bunlar daha ziyade geleneksel bir kadın erkek eşitliği üstüne oturan çalışmalar ve bu alanda çalışan da farklı gruplar var.

Yani biz şimdi, örneğin Sakarya’ya gittik, Sakarya’ya gittiğimizde üniversitenin bir Kadın Araştırma Merkezi var. Kadın Araştırma Merkezinin Başkanıyla görüştük. Kadın Araştırma Merkezinin Başkanı bir tıp doktoru, dolayısıyla kadın sağlığıyla ilgili çok ilginç şeyler yapıyorlar, üniversiteler çalışma yapıyorlar. Bir kısmı araştırma, bir kısmıysa doğrudan doğruya kadınlara yönelik çalışma yapıyorlar. Ama aynı ilde kendisine sorduğumuz zaman, “Burada ‘Kadın Meclisi’ diye bir şey var, beraber çalışıyor musunuz?” “Yok.” dediler. Bunun arkasından zaten bu meclisleri, Kadın Meclisini ziyaret ettik. Artı TOBB’un çok başarılı olarak başlattığı bir çalışma var, kadın girişimciliği grupları var. Yani Kadın Girişimciler Kuruluna gittiğimiz zaman -ben bazı illerden örnekler veriyorum ama her ilde aşağı yukarı böyle bir şey var- çok müthiş heyecanlı bir toplantı yaptık. Kadın girişimciler son derece bilgili, ayakları yere basan, ne istediklerini bilen ve gerçekten, Türkiye’yi değiştirmek isteyen insanlar; böyle bir potansiyel var. Onlara sorduk: “Burada üniversitede Kadın Araştırmalar Merkezi var, çalışıyor musunuz?” “Hayır, çalışmıyoruz.” dediler. “Kadın Meclisiyle beraber çalışıyor musunuz?” dedik, onlarla da pek çalışmıyorlar.

Şimdi, bir ilde kadın alanında çalışan 3 tane kurum var, bu yapılamıyor. Belki bunu sonunda da söyleyeceğim ama belki Komisyonunuz ya da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bunları birleştirerek bir özel toplantı yapmalı. Şimdi hemen hemen her üniversitede bir kadın araştırma merkezi var, her yerde, illerin hepsinde bir kadın meclisi var, hepsinde bu kadın girişimci kurulları var ama buradan bir sinerji doğmuyor. Bunu niye söylüyorum? Çünkü başka yerlerde de gördüğümüz şey şu: Kadın konusunda Türkiye’deki en iyi çalışma yapan -şimdi isim söylemeyeceğim- belediyeler var, onları ziyaret ettik. Şimdi, onları ziyaret ettiğimizde gördüğümüz şey şudur...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Niye isim söylemiyorsunuz, öğrenelim?

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Şimdi, bir kısmı bunu eleştiri olarak alıyor, ben genel tespitleri söylüyorum. Yani “Bu konuyu nasıl ele almalıyız?” için söylüyorum. Hakikaten biz “Kadın eşitliği meselesine nasıl bakılır?” diye baktığımızda, kullandığımız temel belgeler var, uluslararası şey de böyle, kullanılıyor zaten. Şimdi burada bizim yaptığımız çalışmadan 2 tane kitabı da takdim edeceğim Komisyona. Bir tanesi: Belediyelerin strateji planlarında acaba kadın geçiyor mu? Böyle bir konu var mı? Buna baktık. Hedeflerinde kadınla ilgili bir şey yazıyor mu? Hedefleri karşılamak için yaptıkları bütçe tahminlerine bir şey koymuş mu? Kadın konusunda çok ileri çalışmalar yapan belediyelerde bile böyle bir bakış yok, strateji planlarında böyle

bir şey göremiyorsunuz. Bunun tek istisnası -şimdi büyükşehir oluyor- Urfa Belediyesi'dir. Orada da Kadın Dostu Belediyeler Projesi, UNDP'nin ve de Sabancı Vakfının etkisi olmuş. Hakikaten belediye'deki bürokrasi de çok iyi bir bürokrasi, yani şaşırtan bir bürokrasi var Urfa'da. Onlar kadın meselesini stratejik plana almışlar, kadın meselesi konusunda gerçekçi hedefler koymuşlar, kaç para harcayacaklarını da yazmışlar. Hemen hemen Türkiye'deki tek belediye Urfa Belediyesi. Yani biraz şaşırtıcı, kadının en çok ezildiği yerde böyle bir çalışma var. Tabii, bu çok müthiş bir şey.

Şimdi, biz bu çalışmayı yaparken 6 pilotumuzdaki belediyeleri de hep birbiriyle karşılaştırdık, toplantılar yaptık. Bu belediyelerdeki yöneticilerle de ayrı çalıştığımız gibi, bu belediyelerin olduğu yerlerdeki kadın meclisi üyeleriyle toplantılar yaptık. Bunları bir araya getirdik, gene toplantılar yaptık. Şimdi, burada baktığımızda, kadın meselesinin, bu kadın erkek eşitliği meselesinin kadınlar arasında bile doğru anlaşılmadığı ortaya çıkıyor, görülmediği ortaya çıkıyor.

Şimdi birkaç örnek vereceğim. Bir belediyeye gittik, çok iyi. Yaptığımız çalışmalarda, "Kadına duyarlı belediyeyi nasıl tespit ediyoruz?" diye baktığımızda, belediye çalışanlarına bakıyorsunuz, kaçta kaç kadın. Bir belediyede yüzde 34'ü kadın. Bu, Türkiye ortalamasının çok üstünde. 20 kişilik üst yönetimin 11'i kadın, çok hoş. Kimisinde kadın erkek eşitliği komisyonu kurulmuş, cinsiyet eşitliği komisyonu kurulmuş; kimisinde eşitlik birimi de kurulmuş, kendileri, belediye kurmuş, çok ileri adımlar atmış. Ama burada gördüğümüz şey şu, tartışmalar yapılırken ve yaptıkları faaliyeti anlatırken: Şimdi, bu toplantıya biz seçilmiş kadın belediye meclisi üyelerini de çağırdık tabii, belediye bürokrasisiyle yaptığımız toplantıya o kadınlar da geldiler. Şimdi, gördük ki: Kadın eşitliği komisyonunun veya eşitlik biriminin yaptığı çalışmalardan kadın belediye meclisi üyelerinin haberi yok. Onları şey kabul etmiyorlar, yani bir birim gibi görmüyorlar. Sadece belediye başkanına bir sunum yapıyorlar. Kadın belediye meclisi üyelerinin yapılan çalışmalardan hiç haberi yok.

İkinci bir tespitim: Gene böyle bir belediyede konuşurken, "Kadınlarla ilgili neler var?" falan derken bir kadın, genç bir anne dedi ki: "Efendim, kadın erkek eşitliği konuşuyoruz ama bakın, bizim belediyede bebek emzirme odası bile yok." Şimdi, "Bebek emzirme odası yok." deyince, çalışan kadın müdürlerden imar müdürü, kadın "Bize böyle bir talep gelmedi." dedi. Ben de dedim ki: "Hanımefendi, hani siz erkek olsaydınız böyle bir talep beklerdiniz." Diyor ki: "Eşitlik birimi bizden böyle bir talepte bulunmadı." Tam bir bürokratik anlayış var. Esas mesele, kadın erkek eşitliğine nasıl bakılması gerektiğinin anlatılması lazım. Tabii, yapılan çalışmaları küçümsemek için söylemiyorum ama böyle bir bakış olduğu zaman işin esasına, özüne gidilemiyor. Sonra bütçeye girdiğimiz zaman bakıyoruz ki... "Bütçe hazırlanırken acaba buna dikkat edilmiş mi?" falan diye bütün bütçeleri tek tek inceledik. Bir de biliyorsunuz, bütçe çok çetrefilli bir şey. Ama biz hepsini inceledik, bütün harcamalara baktık. Kadın için çalışmalar yapıyorlar ama bu yapılan çalışmalar böyle bir kadın toplumsal eşitliğini, cinsiyet eşitliğini ana akım olarak alan bir düşünce olarak değil, "İşte, kadınlar için de çok şey yapıyoruz. Biz kadınları da çok seviyoruz, düşünüyoruz." gibi yapılıyor. Bunu orada, çalışma

yaptığımız her yerde gördük ama şunu da kabul etmek lazım ki: Özellikle kadın meclisi üyelerinin - burada çeşitli partilerden kadın temsilciler var, oradaki STK'ların kadın temsilcileri var- hakikaten bu konuya çok ilgi gösterdiklerini gördük ve çok hararetli tartışmalar yapıldı bu kadın meclisleriyle, sonra... Mesela Bursa Kadın Meclisi biz bu eğitimleri verdikten sonra, daha bütçeye falan girmeden önce kendileri bir komisyon oluşturmuşlar, "Kendi belediye bütçelerinde kadın için ayrılmış bir para var mı?" diye bakmışlar ve bir tane bilgisayar çıktısıyla geldiler, yaptıkları çalışmalarını da anlattılar. Bursa Büyükşehir Belediyesinde -çok büyük çalışmalar yapıyor- kadın adına ayrılan para yüzde yarım, yapılan harcama bu. Sonra Büyükşehir Belediyesinin üst yöneticileriyle toplandık, bunu konuştuk ve tabii, bu şeyi hazırlayan komisyon bilgi verdi -bunu nasıl hazırladığını, nasıl bakılması gerektiğini- ve orada bunu tartıştık.

Tabii, bu çalışmayı yaparken -biraz önce söylemişim ama tam söylemedim- "Dünyada bu çalışmalar nasıl yapılıyor? En iyisi nasıl? En iyisi nerede?" diye baktığımızda, Viyana Belediyesinin çok iyi olduğunu gördük bu konuda ve Viyana Belediyesinde kadın erkek ya da toplumsal cinsiyet eşitliği bütçeleme işini yürüten danışman, gene Viyana Üniversitesinden Doktor Elisabeth Klatzer'in bunu yaptığını gördük ve bunu Türkiye'ye çağırdık. Bizimle beraber bu bizim pilot belediyelerimize gittik, toplantılar yaptık, sorular sordu, oradaki uygulamalar nasıl yapılıyor, bunları anlattı. Bu toplantıda Klatzer de bir konuşma yaptı. Kadınlarla konuştuktan sonra şunu gördüm, çok sevindirici bir şey: Belediyenin üst yönetimindeki erkekler dediler ki: "Çok teşekkür ederiz. Biz bu konuyu hiç böyle düşünmüyorduk. Biz şimdi öğrendik nasıl bakılacağını. Biz hiç böyle bakmıyorduk, kendi gözümüzle bakıyorduk. Toplumsal cinsiyet eşitliğini duyuyorduk ama ne olduğunu da bildiğimiz yoktu, onun için hiçbir özen göstermiyorduk. Ama buradan biz dersimizi aldık, bundan sonra yapacağız." Tabii, Bursa gibi bir yerde Kadın Meclisi çok etkin çalışıyor, onlar da izliyor. Bu sene durumu bilmiyorum ama umuyorum ki düzelmiştir.

Başta da söylediğim gibi, bizim belediyelerle çalışmak istemememizin, başta doğrudan belediyeleri almamamızın sebebi bürokratik bir yaklaşımı kırmak içindi. Yani, işte, belediye geliyor, anlatıyor "Şunu yaptık, bunu yaptık." falan. Biz, "Hayır, işin özünde var mı bu?" diye baktığımız zaman, bu eleştirileri yaptığımız zaman çok daha etkili olduğunu gördük. Şimdi, ben "Bütçeye nasıl bakılır?" falan, bunlar çok teknik konular, onun için onun üstünde durmak istemiyorum. Zaten bizim bu konuda -biraz sonra önerileri de söyleyeceğim- bütçe yapma usulünü de değiştirmemiz gerekiyor.

Şimdi, efendim, Türkiye 2001'de çok büyük bir reform yaptı mali yönetimle ilgili ve Hükümetimiz de bunu gayet sıkı biçimde izliyor. "Buna uygun olarak kamuda bütçe nasıl yapılır?" diye Maliye Bakanlığı birtakım rehberler, yönetmelikler çıkardı. Yerel yönetime geldiği zaman dediler ki: "Aynı kodları siz de kullanacaksınız." Belediyeler de aynı kodları kullanıyor. Şimdi ben size söylüyorum: Mezarlık hizmetleri, eğlence hizmetleriyle aynı kategoride gözüktüyor belediye bütçesinde. Yani mezarlık için harcanan paralarla, işte, Tarkan konseri için harcanan para aynı şeyin içinde

gözüküyor. Bunun, tabii, daha altına girmek için daha alt kalemlere girmemiz lazım. Biz girip baktık. Şimdi, biliyorsunuz, yerel yönetimlerin polis gibi, güvenlik gibi bir görevi yok ama güvenlik kodu var yeni bütçe düzeninde, belediyelerde de bu gözüküyor. Şimdi, belediyeler hangi parayı nereye koyacaklarını bile bilemiyorlar. Yani bu şeyin, İçişleri Bakanlığında bu düzenin bir kere değiştirilmesi lazım. İçişleri Bakanlığı bunu yapan kurum, Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü. Kadına yönelik bütçe meselesinde İçişleri Bakanlığının bir rehber hazırlaması lazım. Yoksa, bu bizim gibi bir sivil toplum kuruluşunun yapacağı çalışmalarla düzelmeyecek çünkü onların uymak zorunda kaldıkları, müfettiş geldiği zaman savunmak zorunda kaldığı formlar var. O formlara uymak zorundalar ve zaman zaman da bu formlar yüzünden ya da Bakanlığın formların doğru olmaması yüzünden şey yapıyorlar. Yani öncelikle bu konunun belediyelerde, yerel yönetimde ele alınması için o “Bütçe nasıl hazırlanır?” diye yaptıkları yönetmeliğin bu gözle yeniden yapılması lazım. Birincisi bu.

İkincisi...

BAŞKAN – “Öneriler” kısmına mı geçtiniz efendim?

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Evet, “Öneriler” kısmına geçtim. Sorular olursa cevap veririm ama vaktinizi de çok almamak için.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde yerel yönetimlerde de toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonu kurulmasına ilişkin bir yasa tasarısı var, hâlâ duruyor. Bu yasa tasarısı çıkarken önemli olan konu şu: Belediyede iki türlü komisyon var efendim; bir tanesi ihtisas komisyonu, bir tanesi de gönüllü olarak kurulmuş komisyon. İhtisas komisyonu olduğu zaman bütçe veya belediye kararları o komisyona gidiyor, aynı Türkiye Büyük Millet Meclisinde olduğu gibi. Şimdi, bu kadın ya da toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonu kurulduğu zaman ihtisas komisyonu olarak kurulduğu özel olarak yasada belirtilmeli. Belirtilmediği takdirde bu böyle bir gönüllü komisyon gibi olur, mesela bütçe tartışılırken o komisyona gelmez.

Burada bir başka konu şu: Biliyorsunuz, kadınların yerel yönetimlerde seçilme şansı çok az ve Türkiye bu konuda dünyada en gerideki ülkelerden biridir. Zaten sizler bunu çok iyi biliyorsunuz. Belediyelerde seçimle gelen kadın belediye meclisi üyesi bazısında hiç yok, bazısında 1 tane, 2 tane. Önümüzdeki dönem artmazsa, bu komisyon kurulurken belediye meclisi üyesi yoksa onun yerine görevlendirilecek bir sistem kurulması lazım. Bizim son zamanlarda, Avrupa Birliği uyum sürecinde çıkardığımız çeşitli yasalarda bunun örneği var. Örneğin, kalkınma ajanslarında kanunla deniliyor ki: “Şunlar, şunlar, şunlar, şu STK’lar yönetim kurulu üyesidir. Şunlar da danışma kurulu üyesidir.” Kadın sayısının az olduğu ya da olmadığı belediyelerde de bunu kurmak için birtakım nitelikler sayarak dışarıdan bu komisyona asli üye atanması gerekiyor. Bunun da yasada yer alması lazım. Çünkü bu komisyon kamusal bir karar vereceği için, ileride açılacak idari davalarda veya herhangi bir davada bu bir eksiklik olur ve iptal edilebilir alınan karar. Bu bakımdan, bu komisyonun kuruluşunda bu da göz

önüne alınarak yasayla düzenlenmesi lazım. Ben, tabii, Komisyondaki yasayı incelemedim ama bu gözle bakmak lazım.

Üçüncüsü...

BAŞKAN – Affedersiniz, burada ben kestim çünkü birbirimizi daha iyi anlayarak gidelim diye.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Rica ederim, buyurun.

BAŞKAN – Fikret Bey'in bizlere herhâlde anlatmaya çalıştığı şu: Bazı yerlerde belediye medis üyelerinde kadın yok ya da çok az. Şimdi, oralarda da eşitlik birimleri ya kuruluyor ya kurulmuyor, biraz şeye de bırakılıyor, yani gönüllülüğe de bırakılıyor. Aslında iki tane; bir tanesi, aynı Parlamentoda olduğu gibi, ihtisas komisyonu olarak kurulması var, bir tanesi de sanki böyle bir gönüllü komisyon, çalışma grubumuş gibi oluşturulan komisyonlar var. Ama her ne olursa olsun, bazı yerel medislerdeki kadın sayısı azlığı ya da yokluğu sebebiyle doğal olarak bu komisyonlar ya kurulamıyor... Hatta bir kez -yanılmıyorsam haber de olmuştu, Trabzon'da mıydı?- bir belediye mesela kurulmuş ama bütün üyeleri erkekti çünkü hiç kadın üye yoktu. Öyle bir şey hatırlıyorum ben, erkeklerden oluşuyordu, onlar da toplantı da yapmıyorlardı çünkü çalışma planı, yani ne yapacaklarını çok bilemedikleri...

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Kadın kız işleriyle niye uğraşınlar? Şimdi öyle bir cümle var ya, moda. "Karı kız" diyorlar, çok özür dilerim de.

BAŞKAN – Estağfurullah.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – "Bu işlerle niye uğraşalım?" diyorlar.

BAŞKAN – Ama giderek, sivil toplumun da bu konudaki çalışması, parlamenterlerin kararlılığıyla, inşallah, onlar değişiyor biliyorsunuz.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Buradan bakış şimdi çok güzel, inşallah değişecek.

BAŞKAN – Bu bütün toplumun meselesi yani sadece kadınların meselesi değil, bunlar çok ciddi işler. Savunma gibi, ekonomi gibi, dış politika, iç politika gibi, kim neyle uğraşıyorsa aynı insanlar kadın meselesiyle de tabii, uğraşmak zorunda ve çözmek zorunda.

Şimdi, burada gelen öneri, kanunda yer alması kaydı şartıyla, eğer bu seçilmiş kurullarda yoksa dışarıdan kadın atanması konusu. Peki, bu anayasal olarak, yani diyelim böyle bir yasa yaptınız, anayasal anlamda...

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Efendim, şimdi, bu fiiliyatta şeyde var, hem pozitif ayrımcılığa dayanabiliriz, o olmasa bile şimdi kalkınma ajansı diye bir şey var. Kalkınma ajansının yönetim kurulunda il ticaret odası başkanı var. Şimdi, neden?

BAŞKAN – Seçilmişlerden oluşan, yani seçimle göreve gelmiş bir komisyona atamayla üye koymak sıkıntı çıkarır mı, onu çalışmak lazım.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – O da şöyle olabilir: Tabii ki çıkarabilir ama pozitif ayrımcılığa dayanılabilir.

İkincisi, şu yapılabilir: Belediye meclisindeki oluşuma göre siyasi partilerden birer kişi istenebilir oraya.

BAŞKAN – Ha, mecbur tutulabilir.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Mecbur tutulur, oraya istenebilir, böyle bir şey olur. Bunu, tabii, düşünmek lazım. Önce bu fikri şey yapınca bunun Anayasa bakımından ve idare hukuku bakımından ne gibi sakıncalar doğurup doğurmayacağını görmek gerekiyor. Ama kadın tarafı bunu bastırmalı, öyle görmeli diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica ediyorum.

Şimdi, bizim Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma İnceleme Bürosu Yasama Uzmanımız var, daimî Komisyon üyelerimizden Mustafa Şahin.

Size söz veriyorum, bu konuda bir ilave açıklama, katkı...

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Şimdi, Hocamın değerlendirmesi ve önerileri kuşkusuz son derece önemli. Kamu hukuku açısından, Anayasa ve idare hukuku açısından, bu, yürürlükteki mevzuat ışığında olanaklı değil. Yani malum, Anayasa'nın 127'nci maddesinde yerel yönetimler, mahallî idareler, karar organları bizatihi seçimlerle belirlenen ve özerkliğin kural, vesayetin istisna olduğu bir anayasal çerçeveye sahip. Tabii, eşitlik birimi kurabilir. Bu, 5393 sayılı Kanun'un izin verdiği bir teşkilatlanma imkânıdır, eşitlik birimi kurabilir. Kadın erkek eşitliği komisyonu da kurabilir. 5393 sayılı Kanun'da her ne kadar zorunlu komisyonlar arasında yer almasa da... Yani malumlarınız, Plan ve Bütçe Komisyonu, İmar Komisyonu zorunlu komisyonlar arasında ama belediye meclisleri pek tabii kadın erkek eşitliği komisyonu kurabilir.

Belediyelerle kalkınma ajansı arasında kamu hukuku açısından ciddi bir fark var. Kalkınma ajansları karar organları bir seçim sonucu teşekkül eden bir özelliğe sahip değil, bir tüzel kişiliği haiz. Kamu hukukunun idareye tanıdığı birtakım yetkileri kullanan, bazı konularda özel hukuka tabi olan, aslında atipik; yani bizim idare hukuku gerek öğretici açısından gerekse tarihsel gelişimimiz açısından "atipik" diyebileceğimiz bir örgütlenme. Çünkü, işte, esnek, yerel ihtiyaçları göz önünde bulunduran bir karar ve uygulama gereksinimine ihtiyaç duyduğu için böyle tercih edildi. Tabii, yani prensip olarak bu tür öneriler tabiatıyla, ilgili mevzuat değiştirilmek suretiyle... Bu, Anayasa olabilir, kanun olabilir veya... Hocamın belirttiği gibi, Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı mahallî idarelerin bütçesine bakıyor. Kuşkusuz, kılavuzlarla vesaire, ikincil mevzuatla destekli bir perspektif geliştirilebilir.

Özür dilerim, son bir husus: Din, kültür ve dinlenme hizmetlerinin birbiri içine geçmesi bizim tercihimiz değil. Biz GFS sistemine tabiyiz, İngilizcesini söylemiyorum. GFS sistemi de...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İngilizcesi nedir onun?

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – “Government financial statistics” sistemine tabiyiz. Bu sistem de uluslararası karşılaştırmalar, yani harcanan önceliklerin uluslararası karşılaştırmalara imkân sağlaması açısından “COFOC” adını verdiğimiziz, yani devleti fonksiyonel hizmetler itibarıyla tabi tutan başka bir uluslararası standardı benimsemiş durumda. Biz tamamen ona tabiyiz. Yani bizim yerel, geliştirdiğimiz bir fonksiyonel sınıflandırma tercihi değil, uluslararası.

BAŞKAN – Mezarlık hizmetleriyle kültür, eğlence faaliyetlerinin aynı başlıkta görünmesini söylüyorsunuz.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Evet. Ama ikinci düzeyde, fonksiyonel...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Peki, bir şey diyeceğim: Yurt dışında da mı öyle?

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Öyle, uluslararası.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Mezarlıkla kültür faaliyeti...

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Tabii.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Vallahi, ben o konuda emin değilim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben de değilim.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Şimdi, şöyle söyleyeyim: COFOC...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Onlar uluslararası kurallar diye biliyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, tamam, kodlar ama yani bana mantıklı gelmiyor. Fikret Hoca gibi bana da mantıklı gelmiyor. Mesela bunu Fransa'nın böyle yaptığı veya İngiltere'nin böyle yaptığı çok mantıklı gelmiyor.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – İsterseniz...

BAŞKAN – Mustafa Bey, bir dakika... Birlikte konuşunca çünkü şöyle bir şey var, teknik olarak ve usule dair hatırlatma yapmak isterim: Mikrofonlar açık ve birlikte konuşulduğu zaman, maalesef, tutanağa geçemiyor, orada çok sıkıntı oluyor. O yüzden, tek tek konuşursak tutanağa geçiyor, sonra deşifresi de kolay olacak.

Hocam, Mustafa Bey bir tamamlasın, ona göre sorularımızı soralım.

Buyurun.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Şimdi, din, kültür ve dinlenme hizmetleri fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyinde... Bilgisayarda da şimdi google'a yazsak çok yaygın olduğu için GFS ve COFOC klasifikasyonunu hemen indirebiliriz, İngilizcesine ulaşıyoruz, orada bir tereddüt yok. İkinci düzeyde ayrışıyor, din hizmetleri, kültür hizmetleri. Ondan sonra üçüncü düzeyde o

din hizmetlerinin kendi içinde alt... Yani bizim Türkiye olarak sadece önceliğimiz o sınıflandırmaya entegrasyon, yoksa bizim geliştirdiğimiz bir şey değil.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum katkınız için.

Buyurun Hülya Hocam, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bu kodlama sisteminde aslında müdürlükler ayrı yani mezarlıklar müdürlüğü ayrı, sosyal işler müdürlüğü ayrı ve her birinin kendi bütçeleri var. Bir de o kodlama sisteminde -ben de çalıştığım için biliyorum- yani şu anda çok net olarak hatırlamıyorum ama sonuçta mesela kitap, defter, kırtasiye için ayrılacak şey varsa tabii ki kodları aynı olacak ama başka müdürlüklerin altında geçiyor bunlar, o şekilde hatırlıyorum.

Şimdi, bir de kadınların belediye meclis üyeliklerinde yeterli sayıda olabilmeleri için aslında bu siyasi partilere düşüyor. Yani kota sisteminin başlangıçta, her ne kadar karşı olursa da kota sistemine ama başlangıç için gerekli olduğuna inanıyorum. Her siyasi parti kota sistemi uyguladığı takdirde, ama uygun şekilde... Yani “kota” deyip de son sıralara kadınları koymak, seçilemeyecek sıralara koymak değil de onların da seçilebilecekleri sıraya konularak bir kota sistemi uygulanırsa bu sorun zaten ortadan kalkacak diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Kusura bakmadınız değil mi? Bizim Komisyon toplantılarımız böyle biraz interaktifdir yani anında konuyu aydınlatmak açısından çünkü sonra unutuluyor bazı şeyler.

Buyurun.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Şimdi, benim asıl söylemek istediğim, kadın bakış açısının belediye bütçesine yansması lazım. Onun için de İçişleri Bakanlığının bu usulü değiştirecek ya da öyle bir bakışı sağlayacak bir değişiklik yapması lazım. Temeli bu.

Şimdi, belediyeler bakımından baktığımızda, maalesef, eski 1580 sayılı Yasa’da vardı, sonra da konuldu ama Anayasa Mahkemesi bu okul öncesi eğitimi belediyelerin vermesini iptal etti. Bu aslında kadınla çok direkt bağlantılı bir şey. Okul öncesi eğitim illa okul açmak anlamında değil ama kreş açmak, çocuk bakımevi açmak gibi. Bunlar yapılabilseydi kadınların çalışma koşullarının iyileştirilmesi bakımından çok faydalı olurdu. Bu konuda da belki, bizim bu yerel yönetim sistemini biraz daha esnetmemiz gerekiyor. Şimdi, dünyadaki yeni eğilimler var. Mesela, İngiltere’de Muhafazakâr Partinin getirdiği bir şey var yerel yönetime değil, doğrudan doğruya yerele “Community Empowerment” denen, yerele güç aktarılması gibi bir şey var.

Şimdi, böyle bir imkân olmadığı için, şimdi, bu, okul öncesi kreşle ilgili olarak mesela Almanya'da, özellikle Berlin'de Yeşiller sayesinde Türk çocukları çok büyük çapta, bu hizmetten yararlanıyor. Orada, kreş açmayı sağlamak için şunu yapıyorlar, ben Berlin'de gördüm, çok müthiş bir şey: Şimdi, bir koşulu var, 14-15 aile "Bizim çocuklarımız şu yaştadır. Bir kreş açılmasını istiyoruz." diyor. Belediye diyor ki: "Tamam, binayı bulun. Şartları şu olacak, 100 metrekare olacak, işte, 3 odası bilmem ne olacak, kirasını ben ödeyeceğim." Diyor, yakıtını ödüyor. "Oraya öğretmen tayin edeceksiniz, kendiniz bulacaksınız. Öğretmenin nitelikleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tespit edilmiş, ancak onlar öğretmen olabilir, onu bulacaksınız. Orada çalışacak kadının nitelikleri de – çocuklara bakacak, yemeğine falan bakacak- zaten yasalarla temin edilmiştir. Onu da siz bulacaksınız." diyor. Müthiş bir şey yani topluma doğrudan doğruya hizmeti sağlamaya götürüyor.

BAŞKAN – Ama giderleri de belediye karşılıyor.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Belediye karşılıyor.

Şimdi, bizim belediyelerimiz, daha önceki uygulamalarda ya da kamu da hep gördüğümüz şey şöyle: Çok şatafatlı binalar yapıyorlar, çok korkunç işletme masrafları olan, son derece küçük bir azınlığın yararlanabildiği tesisler açılıyor. Dolayısıyla, bu, bakışlarımızı hep değiştirmemiz gerekiyor. Şimdi, bu o kadar güzel bir uygulamaydı ki ben Almanya'da, yerinde gördüm; Türk çocukları, Alman çocukları veya başkaları, aynı anda, aynı kreşe gidiyorlar ve çok da iyi bir sistem vardı. 20 çocuk varsa 20 çocuğun annesi bir gün oranın nöbetçisi oluyor, bir gününü orada geçiriyor, çocuklara bakıyor. Her anne bir gün orada.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Çok özür dilerim, hemen o kreşlerde de sosyal hizmet uzmanları var. Gelen anneler oradaki hizmetlerden yararlanarak şiddet ya da aile içi geçimsizlik, huzursuzluk konularında donanıma sahip oluyorlar.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Şimdi, yani bizim bu yerel yönetim bakışımızı falan çok ciddi biçimde gözden geçirmemiz gerekiyor.

Gene, bir başka konu -İstanbul Belediyesi veriyordu, maalesef bu da Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi- bu, burs meselesi yani o yerel yönetimlerin burs meselesi ve burada kadınlara yani kız çocuklarına pozitif ayrımcılık yapılabilir. Yani, denebilir ki: "Yüzde 60'ı, yüzde 70'i kız olacak." Bu konuda, İçişleri Bakanlığı bir öncülük yaptı, belediyelere genelge gönderdi, "Kız çocukları için yurt yapın." dedi. Fakat, maalesef, Sayıştay bütün bunları zimmet çıkardı. "Çünkü kanunda böyle bir şey yazmıyor, açamazsınız." dedi.

BAŞKAN – Açınca da zimmet oluyor.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Zimmet çıkardı.

Şimdi, bu, mahkemelik, devam ediyor. Yani, şimdi, bir yandan kadına pozitif ayrımcılık diyoruz, Anayasa'ya koymuşuz, hükümet programlarında var kadınla ilgili Aile Bakanlığının daha önceki şeylere bakıyorsunuz, stratejilerde son derece güzel şeyler yazıyor ama uygulama bunu desteklemiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Göstermelik.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Maalesef.

Gene, bu, kadın meselesinin, cinsiyet eşitliği meselesinin tam anlaşılmasından da kaynaklanıyor. Cinsiyet eşitliği meselesi tam anlaşılmış olsa belki bunlar da yapılabilecek, içselleştirilebilecek.

Bir başka konu efendim, gene yerelle ilgili olarak, kadınla ilgili olarak: Şimdi, ben İstanbul Kalkınma Ajansı Danışma Kurulu ya da işte Kalkınma Kurulu üyesiyim, TESEV adına toplantılara giriyorum. Başından beri hep söylediğim, orada da TESEV olarak ilettiğimiz bir şey var. Burada, Sayın Kalkınma Bakanının yaptığı toplantıda da bu öneriyi söyledik. Kalkınma ajanslarında kadın için bir kota ayrılması gerekiyor. Şimdi, her bir kalkınma ajansına baktığımız zaman, 60-70 milyon liralık bütçesi var ve burada küçük kadın girişimciliğini desteklemek için âdeta mikro kredi gibi, kayda kuyda bağlı olmayan, çok az bir bürokrasiyle işleyebilecek bir sistem kurmak lazım. Nitekim, uluslararası kuruluşlar, örneğin Dünya Bankası 5 bin dolara kadar para veriyor, sadece bir fikir yazıyorsunuz, bir sayfa götürüyorsunuz, 5 bin dolar para veriyor. Onunla siz bir şey yapıyorsunuz. Şimdi, bu yaklaşımın, kadınların, özellikle kentlerimizdeki gecekondu mahallelerindeki kadınlarımızın ya da yeni göç eden kadınların ekonomik hayata katılmasında bunun çok önemli miktarda işe yarayacağını düşünüyorum. Böyle bir kota mutlaka konmalıdır diye düşünüyorum.

Bir de tabii, sizin de yapmanız gereken şeyler var. Bilemiyorum Türkiye Büyük Millet Meclisinde sistem nasıl çalışıyor. Örneğin, bugünlerde, mikro krediyle ilgili bir kanun tasarısı var. Acaba burada kadınlar için özel bir ayırım yapılacak mı? Şimdi, mikro kredi verilirken en azından eşitlik gözetilmeli, 100 projeye para verilecekse 50 tanesi kadın olmalı ya da kadınların projesi artırılmalı. Bu sadece mikro kredi için değil, çok güzel bir uygulaması var Kalkınma Bakanlığının, işte, SODES Projesi var. SODES Projesi'nin sosyal destek projesi şimdi 31 ilde uygulanıyor, çok ciddi bir para harcıyor ve çok da iyi şeyler de yapılıyor. Ama, burada da kadının güçlendirilmesi için yani devletin verdiği bütün bu destek projelerinde kadın için özel bir fon ayrılması lazım. Bunu yaparsak ben tabii hep yereldeki şeye bakıyorum, orada bunu güçlendirmek gerekir diye bakıyorum.

Şimdi, bunlar bizim uygulamada gördüğümüz, uygulamadan çıkardığımız şeyler ve mesela, bu, kadın çalışmalarının artırılması, övülmesi için birtakım ödüller de konabilir. Mesela, sizin özel bir ödülünüz olabilir, cinsiyet eşitliği, bu konuda yapılan bir çalışmayı ödüllendirebilirsiniz. "Türkiye Büyük Millet Meclisi ödülü" olarak koymak lazım ve tabii, bence çok daha anlamlı olur. Yani, herhangi

bir bakanlığın koymasındansa Türkiye Büyük Millet Meclisinin böyle bir ödül koymasının çok daha anlamlı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Bunu çalıştık, hatta Komisyon üyelerimiz de hatırlarlar, proje ve çalışma ödülü olarak. Sonra, çok ödüle layık şeyler gelmeyince o sene yani ille de vermek...

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Gerekmez.

BAŞKAN – Tabii.

Tercih etmedik, o yıl vermedik ama tekrar bu sene gündemde. Koyduk onu, Sibel Hanım'la, iyi bir çalışma oldu ama ödüle layık bir şey gelmedi.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Çok iyi. Ben bilmediğim için...

BAŞKAN – Duyuruluyor. Daha da duyurulması lazım tabii.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Duyurulması lazım, üniversitelere falan duyurulması lazım.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Bu yaptığımız çalışmada gördüğümüz son bir şeyi de paylaşıp konuşmamı bitireceğim. Şimdi, biz bu, kadın çalışmalarında kadın medislerini yan yana getirdiğimizde, bir tanesi Edirne'ydi, bir tanesi Diyarbakır'dı. Şimdi, şöyle bir şey yaptık: Diyarbakır'da kadın çalışmaları, belediyenin kadın çalışmaları, gerek Büyükşehir gerekse Bağcılar Belediyesi'ndeki kadın çalışmaları çok iyi, Türkiye'ye örnek olabilecek çalışmalar. Biz Edirne'den, kadın medisi üyesi 10 tane kadını Diyarbakır'a götürdük. Üç gün Diyarbakır'da, oradaki kadınlarla, oradaki belediye yetkilileriyle, hatta Büyükşehir Belediye Başkanıyla toplantılar yaptılar. Sonuçta, bir değerlendirme toplantısı yaptığımızda, İstanbul'da, bunun bizim amacımızın dışında da çok yararlı olduğunu gördüm. Kürt konusunda da, giden kadınlardaki fikir değişikliğini gördüm. Yani, toplumsal kaynaşma için çok önemli olduğunu gördüm bu işin. Ve biz tabii, fon falan bulamadığımız için... Yani ben para olsa şunu yapmayı düşünüyorum açıkçası: Sonra, bize, bu, Edirneli kadınlar görüşlerini anlattığı zaman Bursa, Giresun, Samsun, Trabzon'dan kadınlar dediler ki: "Ya, bizi de götürün. Organize edin, bizi de götürün, biz de görelim. Onlar da bize gelsinler, görsünler." Hatta onlar dedi ki: "Biz para pul istemeyiz, sadece, siz organize edin. Biz kendi paramızla gitmeye hazırız. Yeter ki bir görelim." Bunu beceremedik ama böyle bir şeyin, yani gene, kadın konusu meselesi içinde olmak kaydıyla çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Batı, doğu, orta, kuzey, güney arasında kadın çalışmaları konusunda bir alışveriş olmalı.

Şimdi, burada, kendimize de bir öz eleştiri getireyim yani bizim gibi, TESEV gibi, TEMA gibi, Türkiye çapında çalışan STK'lar için şöyle bir tehlike de görüyorum: Şimdi, biz gidiyoruz, diyelim ki Kars'ta bir çalışma yapıyoruz, diyoruz ki: Tamam -oradaki üniversiteyi de iyi kötü işin içine koyuyoruz, hani sürdürülebilirliği olsun diye- artık, bak, komisyonları da oluşturduunuz, çalışmanız lazım diyoruz. Sonra diyorlar: "Peki, bir daha ne zaman geleceksiniz?" Şimdi, gördüm ki biz yerdeki girişimciliği öldürüyoruz, yereldeki sivil toplum meselesini öldürüyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nasıl yani?

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Onlar artık her şeyi bizden bekliyorlar.

BAŞKAN – Bağımlı oluyorlar...

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Kendileri orada bir şey yapmıyorlar. Bu, tabii, biraz da şundan kaynaklanıyor: Çünkü, biz gittiğimiz zaman orada belediye bütçesini açıyoruz, diyoruz ki: Bakın, bu bütçede şu harcamalar doğru değil. Tabii, orada bunu söylemek kolay değil. Onu bir başkası söylesin istiyorlar.

Ama, tabii, burada asıl sorun, üniversitelerin bu, kadın meselesinde, kadın çalışmalarında işin içine çekilmesi şeyi önleyecektir yani yerel yönetimlerde iktidarda olanların negatif bakışlarını önleyecektir. Üniversite işin içine girdiği zaman farklı olacaktır. Onun için, bu, kadın araştırma merkezleri ve üniversitelerin çok ciddi biçimde, bu, kadın meselesinin içine çekilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çok teorik, üniversitelerin...

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Ama işte onlar da teorikten toplumu görürlerse değişir. Yani, orada istekleri görürlerse, oradaki derterli görürlerse değişir diye düşünüyorum.

Efendim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben size çok teşekkür ediyorum. Bunlar gerçekten çok değerli bilgiler, katkılar, çalışmalar.

Ben şimdi, Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarıma söz vermek istiyorum bir katkılarını, sorularını olursa diye. Sonra da bizim Komisyonumuzun daimî uzmanları var KSGM'den, Kalkınma Bakanlığında ve Parlamentodan, aynı şekilde uzmanların da katkısını rica edeceğim eğer varsa.

Komisyon üyelerimizden katkı sağlamak isteyen?

Hocam, sizin vardır, siz bu konuda çok çalış...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yok.

BAŞKAN – Yok mu? Peki.

Sizin var mı Hocam?

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yok.

BAŞKAN – Peki.

Kerim Bey, sizin bir ilaveniz, katkınız?

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Ben tam dinleyemedim, zaten geç geldim.

BAŞKAN – O zaman 2'nci sunumda, peki, sizin de yok.

Uzmanlardan?

Peki, ben, Kalkınma Bakanlığında Planlama Uzmanımız var, Pınar Özel, buyurun.

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI PINAR ÖZEL – Teşekkür ederim.

Ben Fikret Bey'e de sunumu için çok teşekkür ediyorum. Kitabı bende vardı, daha önce de okumuştum. Bence bu konuda hazırlanmış... Türkiye'de zaten çok fazla sayıda çalışma yok.

BAŞKAN – TESEV raporu mu?

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI PINAR ÖZEL – TESEV raporu, evet.

Bu, Yerelde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Kılavuzu.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Bunları zaten size bırakıyorum.

Ayrıca gönderebiliriz istiyorsanız. Ayrıca, bizim web sitemizde de var bu.

BAŞKAN – Komisyonun arşivine girmesi açısından biz 1 tane alırsak.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Tamam, zaten 2 tane getirdim, 1 tanesi yeterli herhâlde.

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI PINAR ÖZEL – Şimdi, kendileri sahada bizzat çalışma yaptıkları için onların deneyimleri bizim için de çok önemli. Ben kendisinin bazı konularda fikrini almak isterim. Tabii, bu çalışma Yerelde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Kılavuzu olarak hazırlanmış. Mesela, Avusturya örneğini verdi, Viyana Belediyesi. Ama Avusturya'da biliyoruz ki bakanlıklar da bunu merkezde de uyguluyorlar, kendi stratejik planlarına yansıtıyorlar, performans programlarına vesaire. Bunu Türkiye'nin de yapısını bilen bir kişi olarak, hani yerelde mi, merkezde mi, yoksa iki taraflı mı başlaması ve ilerlemesi, hangisi daha akılcı bir yöntem olur diye sormak isterim.

Diğer bir sorum da: Şimdi, bu tip çalışmalara başladıktan sonra, tabii, bunların izleme çalışmaları da çok çok önemli ve kritik. Yani bu, cinsiyete duyarlı bütçeleme yapan belediyeler daha sonra nasıl izleniyor? Burada nasıl bir kapasite oluşturulması gerekir? Nasıl bir görev bölümü olması kendileri düşündüler bu projeye başladıklarında? Bir de onu sormak isterim.

Teşekkür ediyorum.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Estağfurullah.

Akılcı çözüm değil de... Hepsi akılcı ama uygulanabilir mi diye bakmak lazım. Yoksa, yapılan pek çok şey var Türkiye'de, hepsi mutlaka rasyonele dayanıyor.

Şimdi, benim gene, uygulamadan gördüğüm, bazı yerlerde şöyle bir uygulama var yani "Bakanlık bunun içine nasıl girebilir?" meselesine baktığımız zaman. Tabii, sadece belediyenin cinsiyete duyarlı bir stratejik plan yapması yeterli değildir. Şimdi, Çorum ilinde, Çorum Valiliği bir Kadın Erkek Eşitliği Koordinasyon Kurulu kurmuş Valinin inisiyatifiyle, bir de rapor yazmışlar, böyle 30-40 sayfa. İşte, 30-40 kişi katılmış falan. Baktım, bayağı iyi şeyler yazıyorlar. Şimdi, mesele hep Türkiye'nin yapısı meselesi. Şimdi Avrupa Birliğinde de çok konuşulan, çok tartışılan bir şey var yani "multilevel governance" denilen kademeler arası yönetim nasıl olacak? Bizde, maalesef, parti falan meselesi değil bu, yani aynı partiden de olsa, Hükümetle aynı partiden de olsa belediyeye valilik

birbiriyle çalışmıyor. Yani, şimdi, belediyenin orada bir stratejik planı var; valiliğin ayrı bir yığın stratejik planı var, aralarında hiç şey yok, hiçbir bağ yok. Belki, aileden sorumlu Bakanlık burada bir şey rolü oynayabilir, yani bunların arasında koordinasyonu sağlayabilir, müdahale anlamında demiyorum ama onlar yaparken belki bir rehber hazırlayabilir, böyle bir şey yapabilir ve belki gene de birkaç ilde bir pilot uygulama yapmak lazım. Ama, pilot uygulamada da -bunu Avrupa Birliği'ne de eleştiri olarak çok söylüyorum- yani bunu sadece kamu içinde tutmayın, mutlaka 1-2 tane sivil toplum kuruluşunun bu işin içinde şey olması lazım, şeytanın avukatlığını yapar gibi gözükmesi lazım. Maalesef, tabii, bizim bürokrasimiz, belediyelerde de aynı şey var, eleştirdiğin zaman hiç sıcak bakmıyorlar, bir daha toplantıya gelmiyorlar ya da gelseler bile önce müdürü geliyor, sonra en alttaki adam geliyor, konuşulanları öğrense de bir işe yaramıyor falan. Yani bu anlayışı burada da değiştirmek gerekiyor, yani sivil toplumun da... Çünkü, kadın meclisleri falan var artık, onları orada bir şeyin içine sokmak lazım ya da seçilmiş kadın meclisi üyeleri var, mutlaka onlara bir rol vermek lazım. Hazır, elimizde, il genel meclisinde, belediye meclisinde ya da Parlamento'ya giren, mesela Parlamento üyesi kadın, oradaki, kendi ilindeki komisyonun doğal üyesi olmalı. Orada gidip görebilmeli, bakabilmeli. Kadın seçmenlerle belki o yüzden de bir iletişim de kurabilir, öyle bir şey olabilir. Böyle çok yönlü yönetişime bakmamız lazım. Buna bakmadığımız zaman çok bürokratik olur, çok da işe yaramaz. Onun için, böyle bakılması gerektiğini düşünüyorum.

İzlemeyle ilgili olarak da tabii ki sivil toplum bunu elli sene izleyecek değil yani. Bunun izlenebilmesi için, onun için biz burada kadın meclislerini şeyin içine soktuk, üniversiteleri sokmaya çalıştık. Çünkü zaten bir yığın kadın çalışması yapan var. Tabii, bu da üniversitelerimiz için de bir öz eleştiri. Şimdi, Siirt veya Batman Üniversitesi'ne bakın, Avrupa Birliği Çalışmaları Enstitüsü kurmuş. Yani hadi, İstanbul, Ankara'daki üniversiteler kuruyor, anlıyorum onu. Yani oradaki, yahu, Arap ilişkileri üzerine bir şey kursa işe yarayacak.

Ya da ben gene, gittiğim yerlerde, üniversitelerde bakıyorum. Şimdi, biz gidiyoruz oraya, TESEV'de bazı konularla çalışıyor ya, mesela bir kız, geliyor, diyor ki -Anadolu'da bir yerde- "Ben, efendim, azınlık sorunları üzerine master yapıyorum." Sen deli misin? Yani burada ne azınlık var, ne bir şey var, ne kaynak var; ne lüzumu var, burada azınlıkla ilgili master yapıyorsun? Şimdi, İstanbul Belediyesinin yaptığı bir çalışma var, o güzel bir örnek, İstanbul üzerine doktora tezi hazırlayanlara karşılıksız para yardımı yapıyor. Belki yereldeki üniversiteler de master veya doktora çalışmasını kadın sorunları üzerine ya da orada kadının sosyal hayata girmesi üzerine yaparlarsa destek verilebilir. Böylece onu artırmış olabilirsiniz.

Gene, ben, mesela, İçişleri Bakanlığının illerde planlama müdürlükleri var, orada uzman çalıştırıyorlar. Uzman yapmak için de önce uzman yardımcısı alıyorlar. Uzman yapabilmesi için de aynı DPT'de olduğu gibi bir tez yazması lazım. Şimdi, web sayfasında da yayınlamışlar, hangi konularda yaptı. Şimdi, bakıyorum, çoğu, Çorum ilinde, işte, Avrupa Birliğinde bilmem ne sorunu üzerine bir tez

yazmış. Şimdi, o Çorum'da kalkınma yapıyor. Ama bir başkası "Aydın'da incir sektörü nasıl geliştirilir?" diye bir şey yazmış. Şimdi, bunları da hep, devletin yeniden her şeyi, bir daha gözden geçirmesi lazım. İşe yarayan bir şey yaptırmak lazım. Hazır orada üniversite mezunu bir çocuk var, tez de yazmak zorunda. Oradaki bir konuyla ilgili bir şey yapmak lazım. Bunu da yönlendirmek, tabii, merkezî hükümetin görevi, belki Devlet Planlamanın görevi. Yani, bu tür araştırmalar yapılırken yerel sorunlara, işte, kadın gibi son derece önemli bir sorunumuza ait olmasını söylemek lazım. Bunu özendirirsek üniversitelerdeki çalışmaların, eminim ki, pek çoğu teorik olmaktan ve Türkiye'de çok da bağlamı olmayan şeyler yapmaktan kurtulmuş olurlar ve yerelde de bir zenginlik kazanırız diye düşünüyorum. Bu işin izlemesi ancak yerelde olabilir ve bunun için tabii, en iyi kurum üniversite. Eğer bu, kadın araştırmaları merkezi bunun içine girerse ona bir fonksiyon verilebilir. Yani, hatta küçük bir bütçe, belediye bütçesinden ayrılabilir, orada bir tane araştırma görevlisinin bu konularda çalışması sağlanabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Uzmanlarımızdan söz almak isteyen yoksa ben teşekkür edeceğim TESEV'e.

Peki.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben müsaade isteyeceğim.

BAŞKAN – Tabii ki, buyurunuz Hocam.

TESEV İyi Yönetişim Programı Direktörümüz Fikret Toksöz'e çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Haklı Kadın Platformundan Sayın Canan Güllü geldi. Katılımı için teşekkür ediyorum.

Sözü size veriyoruz, buyurun.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Teşekkür ediyorum öncelikle, Fikret Bey'e de.

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanayım, aynı zamanda Haklı Kadın Platformunun Yürütme Kurulu Üyesiyim.

"İşe nereden başlamak lazım?" sorusunun cevabıdır belki de cinsiyetçi bütçe ya da eşitlikçi bütçe diye bizim bu anlamdaki çalışmamız. Ama Hocamın da söyledikleri, sizlerin de farkında olduğunuz bir şey var ki, bu ülkede uygulama alanında sorunlar yaşamaktayız. Yani belki birçok -her şeyde olduğu gibi- konularda yasalarımız var ama o yasaları uygulamaya geçirecek zihniyet değişimi ve döngüsünü sağlayamamış bir ülke olmanın sıkıntılarını yaşıyoruz işte.

Biz de Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu olarak öncelikle, dedik ki: Biz, alandaki, ülkedeki fikri değişirelim yani toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden yola çıkarak yerinden çalışma değil de alanda çalışmalar yapalım ve Türkiye'nin 81 iline giderek yerel yönetimlerle, toplumsal cinsiyet eşitliği algısı ve yereldeki sivil toplum örgütleriyle beraber, yereldeki kadınlarla beraber de bir algı değişimini sağlayalım. Bununla ilgili hatta İzmir'den başladık, "Kadın Dostu Kentler ve Kadın Dostu Belediye

Konak Belediyesi” diye böyle bir başlangıcı orada yaptık. Yaptık da sonrasında gördüklerimiz, sonrasında yaşadıklarımız, hepsi hakikaten bizleri bir bilinmeze sürükledi ve biz fark ettiğimiz noktada, ihtiyaca duyarlı kamu hizmeti anlayışında toplumsal cinsiyet eşitliği ve ana akımlaştırma diye bir konunun, toplumun hiç ilgi alanında, bilgi alanında olmadığını fark ettik.

Yani, o zaman bizim ne yapmamız gerekiyor? Yani bunu bir düşünelim. Tamam, alanda çalışıyoruz örgütler olarak. Bununla ilgili yapabileceğimiz konular nelerdir? Bununla ilgili çalışmaları, araştırmaları yaptık. Tanımlamalara geçtik. Hepinizin önüne, özellikle koymaya çalıştım, CD olarak da arkadaşımıza bırakacağım ve dosyalarda, e-mail'lere de diğer grup arkadaşlarımıza göndereyim. Hele şu dönemlerde ülkemizin, toplumsal hayatın birçok katmanında eşitsizliğin var olduğunu, devam ettiğini, bunların giderilmesi, kuralların işlenmesi çok önemli. Şimdi, biz, işlemeyenleri gördüğümüz zaman, işleyenleri hayata geçirmek daha da zor oluyor. Hemen, çok yakın bir tarihte, içinde bulunduğumuz Komisyonun işlerliğini sağlayamadığımızı fark edebilmek. Bugün, kuruluşunuzda on bir yıl emek sarf etmiş bir vatandaş olarak, kadın erkek fırsat eşitliği, biz kadın erkek eşitliği olsun diye diretmiştik, ancak Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna rağmen, geçtiğimiz hafta, biliyorsunuz, 6411 sayılı bir Yasa çıktı. Yasada denetimli serbestlikle ilgili bir konu vardı ve denetimli serbestlikte, o gece itibarıyla kadınların hiç haberi olmadan, şiddet mağduru kadınların kapısında şiddet faili kocalar olabildi. Bunun yüzde 10 olduğunu söylüyor Adalet Bakanlığıyla görüştüğümüz arkadaşlarımız ama işte, burada, bu yasa çıkarken acaba KEFEK'e uğrasaydı yasa ya da çıkmadan evvel önlemini alarak biz burada denetimli serbestliği yaparken bunun suç olduğunu, şiddetin İstanbul Sözleşmesi'yle de kesin bir yasal sürecinin işlediğini, burada denetimi yapabiliydik.

Hemen arkasından, yine aynı hafta içinde -arka arkaya geliyor salvolar açıkçası- askerlerin disiplin konularıyla ilgili bir yasa geçtiğini, “iffetsiz kadınla birlikte olmak.” Şimdi, KEFEK'ten bu yasanın geçmesi gerekirdi. Ne demek iffetsizlik? İşte, geldiğimiz noktayı, içinde bulunduğumuz koşulları anlatabilecek en güzel iki örneğidir bu. Biz, eşitlik kurumlarını koyalım. Trabzon'da olduğu gibi, erkekler gelsin, kadınlar adına konuşsun ya da kent konseylerinde bir şeyleri göstermelik olarak yapalım. Ancak, onlar hayata geçmediği zaman, uygulamaya geçmediği zaman karşımıza çıkan sorunlarla baş etmek çok güç oluyor. Devletin tepesinde bu işleri nasıl yapacağımız, devletin iç yapısında bu konuya bakış açısı nasıl, ki alandaki insanların bakış açısını da değiştirebilelim.

Biz, burada, önce, federasyon olarak kendi içimizde neleri değiştirebiliriz, nereden başlamamız gerekir? Bizim de kendi bünyemizdeki örgütlerin de aslında çok da dâhil olmadığı bir noktaydı. Kendimizi geliştirebilmemiz noktasından yola çıkarak, toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesinin programlara dâhil edilmesi, işte, bu prensibin nerede, nasıl uygulanacağına dair sistemi hayata geçirelim, bir tanımlama yapalım, kendimiz öğrenelim dedik ve bu sürecin, işte, stratejik bir yaklaşım olduğundan yola çıkarak işe başladık. Neyin altını çizeceğiz bunları paydaşlarımızla paylaşırken? Dedik; toplumsal cinsiyetin tüm ana plan ve programlara dâhil etmekte gözetilen öncelikli amacı,

hükümet kaynaklarını ve önlemlerini sadece kadınlar üzerinde odaklanma veya sürecin izlenmesine yönelik olarak kamu idarelerine özel sorumluluk yüklemek değildir. Bizim burada çok güzel, kısaca bir özetimiz var, diyoruz ki: Her yerel yönetim, sokağında yaptığı spor tesisini -ki bu spor tesisinin bütün yapımları neredeyse erkekler içindir- aynı miktardaki para miktarıyla kadınlar için ne yapıyor? Çok basit bir sorgulama. İşte, bizim tanımlamamız buradan yola çıkıyor. "Nedir eşitlikçi bütçe tanımı?" dediğimizde, arkadaşlar, en basit ifadesiyle, eğer buralarda bu cevabı verebilecek bir konumdaysak buradan yola çıkarak işlemleri yöneteceğiz diye bir tanımlama getiriyoruz.

Ben, bu arada, tanımlamaları sizlerin çok da zamanınızı almama anlamında okumuyorum, gözleriniz o tarafa geçiyor diye, bakar diye. Bu olayın, biraz önce de Fikret Bey'in anlattığı üzere, detaylandırılması noktasına gitmeden, henüz eşitlikçi bütçe kavramını iyi yönetim ve etkin bir yönetimin anahtarı olarak sunmakta fayda gördük. Yani, önce bir toplum bu konuyu algılamalı, toplum bu konuya bir bakış açısı yaratmalı kendince diye. Katılımcılık, şeffaflık, hesap verilebilirlik kavramlarına atıf yapmak çok önemli dedik. Nasıl yapacağız? İşte, bütün mesele bu. Hakikaten, geldiğimiz noktada takıldığımız nokta. Hemen gözümüzü yurt dışına çevirdik tabii, nerelerde neler yapılmış? Biraz önce bahsedilen her iyi örnekte olduğu gibi karşınıza çıkan Avusturya örneği. 1984 yılında, kadınların bütçesi olarak başlayan girişimler hem de kadın hareketinin bir lobicilik çalışmaları neticesi eyaletlere yayıldı. Burada Fikret Bey'e de katılıyorum, sivil topluma gerçekten büyük yük düşüyor ve bu konuda da algı geliştirme deneyimlerini paylaşması gerekiyor.

Türkiye'ye adapte edilmesi mümkün olan hareket noktası, kamu idarelerinden, ilgili yıl bütçesinde kendilerine tahsis edilen ödeneğin kadınlar üzerindeki etkilerinin araştırılması ve bu araştırma sonuçlarından bir belge oluşturularak gelecek yıl bütçesine eklenebilmesinin sağlanması olmuştur. Bir pilot belediye keşfedelim, bulalım, onunla bu çalışmayı yapalım diye düşündük. Aklımıza bu geldi, belki de hani, kadınların daha çok yoğun çalıştığı ya da hepimizin çalışma yaparken gördüğü - Sivrihisar demişler ama orası Seferihisar olacak-Seferihisar Belediyesinde, orada şöyle bir çalışma vardı, çok basit bir şey dikkatimizi çekmişti. Belediye başkanı bir talimat vermiş. Herhangi bir bütçesi yok aslında, yazılı bir belgesi yok. Yalnız, şöyle bir talimatı var: Belediyenin çiçek gönderim konularında... İlçe dar bir ilçe, orada bir kadın çiçekçi var ve erkek çiçekçiler var. "Bu kadın çiçekçinin mağduriyetini önlemek için erkekler ve kadınlar arasında bir bölüşüm yapılacak -hani, yüzde 50 diyelim- kadın mağduriyeti giderilecek. Belediyenin törenlerine çiçek alınırken bu konuya özellikle dikkat edilecek." diye belgesiz ama uygulamada güzel bir örnek vardı.

Avustralya'da bu uygulama 87 yılından itibaren kadınların bütçesi programı olmaktan çıkarılmış ve kadın bütçesi raporuna dönüştürülmüştür. Bunu hızlı geçip hemen Haklı Kadın'a geleceğim buradan çünkü.

Bizim örnek bütçe modellerimiz var mı "Gelir-gider çalışmaları yapılmıştır." diye hedefleri belirlenen? Bizde öyle bir örnek yok ama Güney Afrika örneğinde istisnai bir durum var. Oradan yola

çıkarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin tesisini sağlamaya yönelik tahsis edilecek gelirlerin toplanması konusu... Bu arada, biz buna toplumun algısını daha çabuk kavrayabilmesi adına bir "eşitlikçi bütçe" tanımı getirdik. "Önemle üzerinde durulması gereken bir nokta olarak belirlenmiştir." dedik. Özellikle gelirlere ilişkin yapılan çalışmalar yani bu belediyelerin kazandığı gelirler nereden, kimlerden ve ne kadar, bunun ayrımını yapmak lazım. Ben yaklaşık on bir yıl yerel yönetimlerde kadın kaynaklarını değerlendirme eğitim semineri düzenledim bir başka derneğin başkanırken. Bu nedenle de hem Türkiye'de hem Almanya'da, Fransa'da, Azerbaycan'da yerel yönetimleri tanımlarken bunun çok önemli olduğu, sistemde yerel yönetim, belediyeler ama yerel yönetimlerden ayrı da muhtarların çok önemli olduğu bir kavram karşımıza çıktı. Bir şekilde mahallenize sahip çıkabilmek, o mahallede size uygulanacak sıkıntılar veya mutlulukların paylaşımıyla gerçekleşeceği için mahallede ne yapıyor, mahallenin ya da o bölgenin yerel yöneticisi... Şimdi, bizim belediyelerimizin bölgesi itibarıyla nerelerde ne kazanıldı, nerelere harcandı, bunu detay olarak ortaya koyar, ilanını yaparsanız sorgulama bilinci gelişmiş yerlerde de bu sizin önünüze çok daha güzel bir tablo çıkarır.

İsveç örneğine hemen bakındık. Bakanlıklara toplumsal cinsiyet eşitliği koordinatörlerinin atanması, tüm bakanlıklarda koordinasyon için bir komisyon kurulması, bu birimler ve koordinatörler için yoğunlaştırılmış eğitim programları, amaç ve göstergelerin oluşturulması ve personele sürekli destek ve eğitim sağlanması.

Şimdi, biraz önce sevgili Pınar, hani, "yerelde ve merkezde" diye sorusunu getirirken biz bütün olarak, hem merkezî hem yereli ele alarak Türkiye genelinde neleri yapmayı kendi açımızdan düşünmüştük? Her yıl bir politika alanının performansının Parlamente'ya sunulması. İsveç'te esas örnek alınması gereken nokta, cinsiyete dayalı her bakanlığın bütçeleme anlayışının odak noktasının kendi politika alanına giren konular içinde toplumsal cinsiyet eşitliğinden sorumlu olmasıdır. Biraz önce Fikret Bey dedi ki: "Biz burada ilgisiz kurumları bir araya getirme görevini bu anlamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına verelim." Ama bence her birim kendi dalındaki konuları birleştirme anlamında da çalışırsa, sanıyorum, o omuzlardaki yükün bu Bakanlıktaki, gerçekten biraz da azaltılmasına sebep olabilir.

Maliye Bakanlığı tarafından ekonomik kaynakların kadın-erkek arasındaki dağılımına yönelik hazırlanan... Her yıl Hükümetin bütçe yasa teklifine ek olarak Parlamente'ya sunulduğunu biliyoruz hepimiz.

Bu İsveç'in örneğinden sonra İngiltere var. İngiltere'deki örnek -kamu harcama boyutu ili ilişkili olan- dünyada cinsiyet eşitlikçi bütçeleme ile ilgili çalışmalar genel olarak kamu harcama boyutuyla ilişkili olsa da, bu grup ciddi şekilde vergi indirimleri üzerine yoğunlaşıyor. Örneğin, istihdam üzerine uygulanacak vergi indirimi uygulamasının kadın ve erkeklere yönelik eşit faydalar ortaya çıkaracağı yönünden çalışmalar geliştiriyorlar.

Ruanda her zaman karşımıza çıkıyor bu anlamda, kadın-erkek konusunda da. Ülkede yürütülen orta vadeli harcama yapısıyla eşitlikçi bütçeleme anlayışının birbirleriyle uyumlu olması zorunluluğu bulunuyor. Denetlenmesi, Cinsiyet ve Kadının Gelişimi Bakanlığı tarafından yapılıyor.

Biz ne yapacağız? Geldik oraya, en önemli soru. Eşitlikçi bütçe uygulamasının bir bütçeleme sistemi ya da yeni bir kodlama olarak değil eşitliğe dayalı bir politika anlayışı olarak sunulması, eşitlikçi bütçe uygulamasının kalkınma planı, ulusal programlar ve benzeri gibi üst normlarda yer almasını sağlamak üzere pilot uygulamalara acilen başlanması... Bunun için, acil ve ilk adım olarak kamu kurumları tarafından özellikle dezavantajlı gruplara yönelik yürütülen hizmetlere ilişkin yeterli olmamakla birlikte veri setleri mevcut. TÜİK bunları STK'lar ile değil ancak KSGM'yle paylaşır. Bu verilerin analizi ile yola çıkmak sağlıklı bir başlangıç olacaktır. Geçen yıla kadar, gerçekten, TÜİK'İN bu tür araştırmaları bizlerle paylaşılmazdı. Hâlâ da paylaşılmıyor, talep hâlinde paylaşılıyor.

Bu konuda çok önemli bir detay var. 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76'ncı maddesine istinaden kurulan kent konseyleri, kent konseylerinin oluşturulması, katılımcı bütçe. Buradan yola çıkarak eşitlikçi bütçe anlamında manalı çünkü katılımcı bütçe sürecinde hesap vermeyi sağlaması açısından önemli adım. İzmir gibi başarılı bir kent konseyi deneyimine sahip illerde, ki bugün Urfa'yı söylediniz, Urfa'da çok yeni bu verileri almaya biz de başladık. Sivil toplumun çok baskıcı bir unsur olduğu kanaatine de vardık Fikret Bey orada. Ciddi anlamda bir performansın biz de farkındayız ama son dönemlerde.

İsterseniz buradan yola çıkarak bir sona doğru gelip buradan sonraki deneyimleri paylaşmam benim için önemli. Bunu arkadaşlarımız mutlaka şeyden alırlar zaten, bilgi de. Biz federasyon olarak bunları yaptık, ancak, içinde bulunduğumuz bir yürütme kurulu var ve bu yürütme kurulu Haklı Kadın Platformu. O platformda da "Bunu Türkiye genelinde nasıl yaparız?" diye bir uygulamaya geçtik. Bu uygulamaya gelirken de dedik ki: "Biz hem kendimiz açısından verimli olalım hem de 'Bunu ülkede nasıl uygularız?' sistemini ortaya koyabilmek için bu konuda çalışmalar yapmış ekibi bir toplayalım. Dar bir çerçeve olsun, 100 kişiyi aşmasın. 100 kişinin içinde de Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı... Bununla ilgili çalışmaları yapmak için güzel bir çalıştay hazırlayalım." Yine, bu bilgilerden yola çıkmayacağım. Oradakileri nasılsa sizinle paylaşacağız ama bu çalıştayın hazırlanma süreci aslında bizim nerede ve nasıl olduğumuzun çok güzel bir kanıtı, onu da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ankara'da bulunmam sebebiyle Ankara ayağını ben ayarlamaya çalıştım. Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü -ki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak aldık- bir de...

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI PINAR ÖZEL – Avrupa Birliği.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Avrupa Birliği var tabii.

Bir de yurt dışından Marion Bohler diye bir arkadaşımızdan yurt dışı tecrübelerini aldık. Birkaç üniversite ve sivil toplum örgütleri... Kalkınma Bakanlığından üst düzey bir beyefendi çıktı karşıma. Bir yetkiliyi aradım yani Bakanı rahatsız etmeyelim bu tür konularla -bir başka arkadaşı, isim ben de şimdi burada vermeyeyim- diye. Hem bir faks metni gönderdim, eline geçtiğine emin olduktan sonra da "Böyle bir çalışma için sizden yetkili arkadaşlar istiyoruz. Bize Kalkınma Bakanlığı ne yapar?" dedim. Sayın yetkilinin cevabı çok güzeldi "Biz böyle bir çalışma yapmıyoruz." dedi, bakanlığın çok üst düzey bir yetkilisi. "Ben biliyorum ama beyefendi yani burada yapılıyor ve yapan 2 tane arkadaşımı tanıyorum. İsterseniz isim olarak vereyim, siz onlarla konuşun." dedim. "Hayır hanımefendi -siz rüya görüyorsunuz gibisinden- siz yanlış düşünüyorsunuz. Burada böyle bir çalışma yapılmıyor." dedi. Ben ilgili arkadaşlarımın, sevgili Gamze Malatyalı ve Pınar'ın ismini verdim. Pınarlar gittikten sonra onlar görevlendirildiler ve o topluluğa geldiler. Çok da teşekkür ederiz, bizi de çok güzel aydınlatıldılar. Bakanlığın gerçekten bu konuda çalışmaları var çünkü.

Maliye Bakanlığına aynı şekilde yönlendim. Sayın Bakanlıkla görüştüğümüzde "Tabii, ilgili kişi bizde BÜMKO olabilecektir. Oraya yönlendiriyoruz. BÜMKO gelir size gerekli bilgiyi verir." diye. Uzatmayayım, birkaç günlük süreçten sonra BÜMKO dedi ki: "Bizim bütçe dönemimiz var. Biz size hiçbir bilgi veremeyiz ve hiçbir kişiyi de görevlendiremeyiz." Şimdi, yurt dışı örneğini işliyorsunuz, artı olarak da sistemde birilerine bir şeyleri öğretmeniz gerekecek bir konuda, bu Bakanlık da bize hiçbir yetkiliyi vermedi. Bütçe çalışması olabilir ama Bakanlığın en alt düzeyde bir görevlisi de olsa, en azından, size Maliye Bakanlığı bütçesinin nasıl işlediğini, sistemde sivil toplumun nasıl görev yapacağını bir yönlendirme yapabiliirdi. Dolayısıyla, bu noktada da bir veri alamadık; iki ayağımız, kamu ayağımız kırık kaldı açıkçası. Biz buradan verileri, bilgileri alamadık. Şimdi, strateji noktasında dedik ki: "Bize gelmediler, bari daha sonrasında biz gidelim."

Burada çok da güzel toplantıyı değerlendirdi sevgili arkadaşımız bize TEPAV'dan. Ön metin olarak o var; Neler yapıldı, kimler katıldı, neleri söylediler? Örneklemeleriyle uygulamalarda bize nereden, nasıl başlamamız gerektiğini bir yöntem geliştirdiler yani biz Türkiye'den bu toplantının sonucunda... İşte, belediyeden katılan, Konak demiştik ya, "Kadın Dostu Kentler" diye, Belediyenin yaptığı birçok şey var ama kadın bakış açısıyla ilgili sorun var yani geliyoruz, yürüdüğümüz yoldan tekrar başa dönüyoruz. Biz eğer kadını toplumsal cins alanında, toplumsal cinsler anlamında bir birey olarak kabul etmiyor isek ayağımız hakikaten tökezleyerek gideceğiz bu yolda ve bunu kabul ediyoruz.

Yerel yönetimlerin fazla şekilde siyasallaşması sıkıntı yani A partisi, B partisi için farklı noktalarına getiriyor. Bizim şu dönemlerde izlediğimiz, mesela, "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla sığınma evlerini açalım, açmayalım işte yerele bu yetkiyi verelim. Yerel gelir, bir tanesi yapar, ötekisi götürür" yani bizim bunları da düşünmemiz gerekiyor bu anlamda, sürekli yasanın işlemesi anlamında da. Bu konuda karşıma çıkan yönetimlerin algı sistemindeki eksiklik. Öyleyse, Türkiye'de buradan da

başlayarak bence o algının gelişmesini sağlayacak etkinlikte, ki bu ödül töreni gerçekten önemlidir ama ödül törenini yılda bir tören olarak yapmanın da ötesinde örnek bir belediye... Mesela Şanlıurfa dediler değil mi? Şanlıurfa'ya hep beraber gidelim. Şanlıurfa örneği ne yapmış? Şanlıurfa'nın yaptıklarını bir referans olarak sürekli işleyelim hem sivil toplum örgütleri olarak da hem kamu kurumları olarak da. Biz mesela bu toplantıdan sonra, aldığımız verilerde donanımla beraber nelerin eksik olduğunu tespitini yapıyoruz. İşte, birincisi, cinsiyet eşitliği algısını geliştirilmesiydi. İkincisi, kaynakların kullanımı noktasında şeffaflığın açığa çıkarılması ve bunun paylaşılmasıydı. Belki de en önemli ayaklardan biri bu sorgulamayı yapacak vatandaşın sorgulama bilincini geliştirmektir. Öyleyse biz mahalle toplantıları ya da il toplantılarında -sivil toplum olarak bize düşen burada- bu kadınları, erkekleri -sadece kadın değil- toplumu bilinçlendirme çalışmaları yapmalıyız. Bu noktada, belki bakanlıklara düşen konu kamu spotları, bu son dönemde birçok bakanlığın uyguladığı kamu spotlarıyla kısa bir tanım. Çok böyle, algıda derinlik istemiyoruz çünkü hakikaten Kalkınma Bakanlığında aldığımız cevaptan sonra ben çok üst düzey bir algı gelişimi beklemiyorum. Biz de kendimizi yetiştirdik, bu konudaki donanıma bir şeylerin öncelikli olması gerektiği yolundan gidilmesi kanaatine vardık. Öyleyse biz toplumu bilinçlendirme çalışmalarında medyayı da kullanarak belki dizilerin içinde -hep söylerim bunu- bilgiyi geliştirecek, eğlenirken bilgiyi geliştirecek noktalarda etki alanları yaratacağız cümlelerle, beyin okuma sistemini. Kamu kurumları da bu konuda durmayacak. Eğer durursa yasaların çok gerisinde kalacak bir süreç başlayacaktır bizim için yani 2013'lü yıllardan hadi 2015'e kadar sistem içinde -biz bu sene kaçırdık ama- gelecek senenin bütçesinde bir kere bu ayrımın, eşitlikçi bütçe kavramının yer alması gerektiğine inanıyoruz Maliye Bakanlığında. Bu konunun yer alması da toplumun bilinçlenmesi ve baskı unsuru olarak yer almasıyla mümkündür ancak.

Çok güzel çalışmaları söylediler ama o bilgilenme noktasında sizin dışınızda çok da kaynak yok açıkçası yani bu çok elimizin, alanımızın dar olmasını ortaya koyuyor. Kimi çağırılmaya çalıştık? Hatta burayı da aradım ben Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Kanunlar Kararlar Dairesinde, hatırlarsanız, bir şekilde arkadaşların Bakanlık tarafından izin alamadıkları ortaya çıktı yani buradan, bu kurumdan, Meclisten izin alamadılar. Maliye Bakanlığında arkadaşların bireysel çağırmasını yaptık, onlar izin alamadılar yani var olan -ben kıt kaynak diyorum onlara- değerli bilgileri taşıyan arkadaşlarımızın da kamusal alandaki görevleri nedeniyle bizlere aktarımı olamıyor. Biz şimdi kendi başımıza yola çıktık, birçok kaynaktan geldik, ki bu Komisyonun kurulması müthiş bir şeydir, teşekkür ediyoruz hepinize, emeklerinize sağlık diyelim şimdiden. Çok daha iyi noktalara gidecek ama bizim için bütçeleme sistemi olmazsa olmaz.

Bakın, biz bu ülkede şiddeti son derece uç noktalarda yaşıyoruz. Dün ben neredeyse 100 metre yanımda bir kadının öldürülüşüne şahit oldum. Turan Güneş'te. Yani bu gecekondu semtinde ya da bir başka noktada olsa artık diyoruz ki: "ekonomik kriz, cehalet" ama Turan Güneş'te eğitilmiş, bilgili, farklı -sonrasında öğrendiğimiz- kadınların cinayetlerine artık tanık oluyoruz. Yarın ben kırmızı

ışıkta durduğumda arkadaki adamın bana da şiddet uygulamayacağını... Toplumsal bir cinnet dönemine başladık. Dolayısıyla, kadının ikinci bir vatandaş olmadığını, ailenin mütemmim bir üzü olduğunu, yaşam alanı içinde bir varlık, toplumu oluşturan iki cinsten biri olduğunu, bunların her türlü yasal haklarında sorgulama bilincinin geliştirilmesi gerektiğini ve sorgulanması gerektiğinden yola çıkarak da bu tür çalışmalarda var olmaya devam edeceğiz. Bizim için ana konudur. Yavaş yavaş, derinden ama sonuç almak üzere harekete başladık ve sivil toplum örgütlerinin özellikle Tabipler Birliği, Makine Mühendisleri Odası gibi katılımcılarının çok olduğu grupları ziyaret ederek, bakanlıkları yerinde ziyaret ederek, hani, bize eleman vermeyen -öyle diyelim- çalışanını vermeyen, bilgi paylaşımı yapmayan bakanlıklarla da beraber bir sistemi kurmak istiyoruz. Bu konuda da yardım edecek olan bütün örgütlere de biz de şimdiden teşekkür etmiş olalım.

Soruları açık bir şekilde bekleyeyim ben sizden.

BAŞKAN – Canan Hanım, çok çok teşekkür ediyorum.

Sizin zaten kadın çalışmalarına ayırdığınız zaman, verdiğiniz emek, bilginiz, tecrübeniz, bunu hepimiz biliyoruz ve bu vesileyle ben de size Parlamento adına teşekkür ediyorum ama yalnız değilsiniz, üzülmeyin. Çok değerli olduğunuzu düşündüğünüz uzmanlar hemen karşınızda, ilgili kurumlardan, Parlamentodan, bakanlıklardan. Diğer arkadaşlarımız da bu Komisyonun ilk turlarına katıldılar ilgili bakanlıklardan. Tabii, şöyle bir sıkıntı oluyor, çok yeni tartışılan bir konu biliyorsunuz. Bir de “toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme” gibi bir terminoloji üzerinden gidince bunu kamuya anlatmak da açıkçası çok kolay olmuyor ama “eşitlikçi bütçeleme” gibi sade bir şey, belki bu Komisyon raporunda... Değil mi Hocam? Ağrı Milletvekiliimiz Kerim Bey’le de biz bunu sık sık konuşuyoruz yani bir terminolojinin o toplumun bürokratına da, halkına da çok yabancı olmaması gerekiyor. Öyle olunca bu defa düşünceler yerine oturmuyor yani böyle çok kalıp, anlaşılamayan kelimeler çıkıyor ortaya ama bu “eşitlikçi bütçeleme” ifadesini biz de raporumuzda önereceğiz.

Şimdi, bizim Komisyonumuzun şöyle bir çalışma metodu var: Biz bunlara ilk turlar diyoruz. Türkiye’de bu bütçeleme çok yeni tartışılıyor biliyorsunuz. Hele Parlamento çatısı altında ilk defa tartışılıyor. Unutulanlar olabiliyor. Bu konuyla ilgili bir arşiv oluşturuyoruz. Elinizdeki bütün dokümanları, makaleleri bize bir şekilde ulaştırabilirseniz memnun oluruz. Bir arşiv yapıyoruz.

İkincisi: Bu süreçten sonra karşınıza çıkan bilgi olabilir ya da “Şu anlatılmıyordu, şunu ilave etmeliydim.” dedikleriniz olabilir. O yüzden ikinci turlar yapacağız. Bu arada, araya bir çalıştay koymayı planlıyoruz. Evet, o konularda da sizlerden hem görüş hem katkı hem katılım rica edeceğiz. Komisyon Başkanımız Sayın Sibel Gönül Hanım onun çalışmasını şu anda yapıyor. Onun tarihi, yeri, içeriği kesinleştiği zaman hem o akışla ilgili hem de katılımıla ilgili sizlerle tekrar irtibata geçeceğiz.

Biz şunu istiyoruz Komisyon olarak: Öyle bir rapor yayımlamalıyız ki; bir, anlaşılabilir olması gerekiyor, okunabilir olması gerekiyor, uygulanabilir olması gerekiyor yani kamuoyunu iyi aydınlatması gerekiyor bu konuda, kamuya da yapılabilir bir şeyler önermek çok önemli. Ayağa yere

basan, işte, bu bütçe tekniklerinde bir değişim de önerebilirsiniz paralel olarak, başka öneriler de olabilir. Belki o sürece kadar, bu raporun yayımlanma sürecine kadar “Bizim kurumsal anlamda önerilerimiz şunlardır.” diye bunu tekrar bize maille de Komisyonumuzun uzmanlarıyla irtibata geçerek ulaştırabilirsiniz yani her aşamada katkı sağlamaya devam edebilirsiniz. Bugün ilk ama son değil. İnşallah, bu rapor yayımlanana kadar daha sizlerle biz sık sık görüşmeyi umuyoruz.

Şimdi, ben Komisyon üyesi milletvekili arkadaşarımdan katkı sağlamak isteyen varsa...

Buyurun Kerim Bey.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Başkanım, birkaç söz söylemek isterim doğrusu. İlk dikkatimi çeken de bu “eşitlikçi bütçe” ismi. “Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme”yi içimde hiç benimsememiştim, çok itici geliyordu. İşte, “toplumsal bütçeleme”, “katılımcı bütçeleme” tabirleri geçti. Bu “eşitlikçi bütçe” şu ana kadar gördüğüm en uygun isim. Hani, bundan daha güzel bir isim çıkar mı bilemiyorum. Bu çok daha verimli toplumun benimsemesi açısından.

Zihinsel değişimden bahsettiniz, bu çok önemli. Toplumsal zihniyet değişimi olmadıkça bir şeyin benimsenmesine imkân yok. Bu konuda kadınlarla ilgili zihniyet değişimini erkekler zaten yaşayamamış, kadınların da bir kısmı daha bunu aşamamış, bu çok sıkıntı. Bunun topluma mal olması lazım, bütün topluma. Tabii, eskiden çok uzun zamanlar olurdu zihinsel değişim ama şimdi pratikte de görüyoruz, çok hızlı 21’inci asırda. Şunu örnek vereyim: Terör olaylarıyla ilgili son bu yılın içinde yapılan görüşmeler, son süreç toplumsal zihniyet değişiminin ne kadar hızlı yaşandığını gösteriyor. Bugün konuşulanlar, yapılan görüşmeler... On yıl önce bunu dile getirmek vatani satmak gibi bir olaydı ama insanların zihni değişti yani “Halkın çocukları ölmesin artık...” Herkes bunu seslendirdi. Bu toplumun gencecik çocuklarının ölmesini kimse istemiyor. Dolayısıyla, ne oldu? Toplum buna artık “Bu iş bitmeli.” diyebildi. Bu kadın meselesi, kadınlara yapılan ayrımcılık da bu şekildedir, insanların zihninin değişmesi. Yoksa teorik olarak çok güzel şeyler yapıyoruz. Anayasa değişikliği yapıldı, kadınlarla ilgili pozitif ayrımcılık, kadınlarla ilgili... Hani, İstanbul Sözleşmesi, işte, Avrupa’da ilk olarak Türkiye’de başlanıyor. Bu yetiyor mu? Yetmiyor. Pratikte bunu hayata geçirmek, orada da insanların zihinlerindeki değişimin yaşanması lazım.

Bu İsveç modeliyle ilgili, İsveç’le ilgili bu çalışmalarda bazı sonuçlar çıkaracağız inşallah. Mesela, işte, bakanlıklarda bir koordinatörlüğün kurulması... Bu tip sonuçları alıp ikinci tur görüşmelerinde bunları artık bakanlıklara önereceğiz inşallah. Bunları somutlaştırırsak iyi olur diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum açıklamalarınız için.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Kerim Bey.

Buyurun Canan Hanım.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Tam da Hocamın söylediği “zihinsel değişim için değişim yarat”ı özellikle koydum, oradaki o paslı kilidin içinden çıkan ciddi anlamda yeşillik inşallah toplumumuzun da algısındaki böyle bir değişimi meydana getirecektir.

Katılıyorum, toplum hızla değişiyor bir şeylere ama kadın konusundaki değişim için çok daha anane ve törelerine, geleneklerine bağlı bir eril duvar var karşımızda. Onun için çok daha ... Hakikaten ciddi anlamda savaşım olacak.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Mustafa Bey.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Şimdi, Sayın Başkanım, Sayın Toksöz Hocam da bahsetti, Sayın Milletvekilim de işaret etti. Şimdi, bu, özellikle savunma ve kamu düzeni ve güvenlik hizmetleriyle ilgili konularda kadınların diğer toplumsal gruplara göre çok daha farklı bir deneyimi var. Bir defa, şunu dünyanın çeşitli coğrafyalarında, çeşitli tarihsel uğraklarda da görüyoruz ki savaşın veya çatışmanın en büyük mağdurları kadınlar. Şimdi, biz bu mağduriyete rağmen, örneğin, savunma hizmetlerine ayrılan kaynakları biz sanki toplumun bütün üyelerinin güvenliğine veya mutluluğuna hizmet ediyormuşçasına bir kabule sahibiz. Hâlbuki, söz gelimi, ayrılan çeşitli kaynaklar kadınların bir bölümünün çok daha olumsuz tecrübeye sahip olabileceği sonuçlar üretiyor. Dolayısıyla, özellikle çeşitli sınıf, kimliklere sahip kadınlar arasındaki iletişimi, iş birliğini güçlendirici adımlar, örneğin, Sayın Hocam da belirttiler, Diyarbakır, Giresun, Edirne, ölkemizin çeşitli bölgelerinden buluşmalar politika düzlemindeki atılan adımların hayata geçmesi noktasında son derece önemli potansiyel öncelikler olarak görülmeli yani söz gelimi -Sayın Milletvekilim de işaret etti- “eşitlikçi bütçe”. Aslında, eşitlikçi bütçe cinsiyete duyarlı bütçeyle özdeş kavramlar. Şöyle ki, zaten cinsiyet eşitliğinin sağlanması diğer tüm eşitizlik kalıplarıyla birlikte düşünölen ve geliştirilen önceliklere dayanıyor. Şöyle ki, söz gelimi, bir kadın toplumsal cinsiyeti nedeniyle maruz kaldığı eşitizlikle birlikte etnik kimliğiyle veya sınıfsal statüsüyle veya başka bir sosyolojik veya medeni göstergeyle bileşik etkiler içinde o eşitizliği yaşıyor. Dolayısıyla, eşitlikçi bütçeden -söz gelimi- ben şunu anlıyorum: Bu toplumsal grupların çeşitli farklılıklarından kaynaklı maruz kaldıkları eşitizlikleri giderici bir perspektif, bir tahayyölün politika, bütçe, çeşitli teknik zeminlere entegrasyonu. Cinsiyetle birlikte yani bu cinsiyetle birlikte tüm farklılıklara duyarlı... Bunun içinde bir inanç, mezhep, bir etnik aidiyet, bir sınıfsal eşitizlik, yoksulluk vesaire. Yani burada gelinen noktada efendim, ikinci kuşak kadın hareketinden sonra, üçüncü kuşak kadın hareketinin ortaya koyduğu, geçmişten farklı temel katkı bu farklılıklara duyarlılığın geliştirilmesine dönük ve ilişkiye merkezî bir önem atfetmek. Yani şunu söylüyorum: Özellikle -ben literatüre boğmak istemem ama- siyahi kadınların kadın haklarının genişlemesi sürecinde diğer beyaz kadınlar kadar o gelişmelerden yararlanamaması. Kadınlar arası dayanışmanın, kadınlar arası birlikte mücadele vermenin önündeki en temel ayırım noktalarından biri, kadınların cinsiyet dışındaki farklılıklara kendi aralarında duyarlılık göstermemeleri. Ve bugün benim kişisel olarak gözlemim -Sayın Hocam da işaret etti- önümüzdeki dönem yapısal, şiddetli sorun alanları bir biçimde gündeme geldikçe burada kadın örgütlerini, kadınları bir aktör olarak, bir özne olarak bu

süreçlerde muhatap almak, görüşlerini, öznelliklerini dinlemek, çözüm önerilerine açık olmak son derece anahtar bir önem taşıyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Canan Hanım buyurun.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – “Off the record” bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Peki.

(Ses kaydı kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu Komisyonun dinlemesinde fayda göreceğiniz kişi ya da kurum önerileriniz var mı bize?

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Sonra bildirebilir miyim? Yani şu an, bir anda, pat diye aklıma gelmiyor. Var tabii ki.

BAŞKAN – Tabii, sonra da bildirebilirsiniz yani bu alanda önemli çalışma... Çünkü biz, bu raporda “Ben de katkı sağladım.” diyebilecek olan herkesin katkısı olsun istiyoruz. Enine boyuna iyice anlaşılmasını istiyoruz.

Peki, o zaman, Hocam, son söz var mı?

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Son bir sözüm var.

BAŞKAN – Buyurun.

TESEV İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI DİREKTÖRÜ FİKRET TOKSÖZ – Sivil toplumla kamu arasındaki ilişkiyi... Şimdi, çoğu kez Ankara’ dan -teşekkür ediyoruz- davet ediyorlar toplantılara. “Falan gün, falan yere gel.” “Tamam.” Peki, kardeşim bunun gidiş geliş parası ne olacak? Biz orada nerede kalacağız? Ben bu konuda bir inceleme yapmıştım daha önce. Amerika Senatosu veya İngiliz Parlamentosu ya da kamu kurumları böyle sivil toplumdaki insan çağırıldığı zaman, en azından bunu bir soruyorlar yani “Bu gidiş geliş ücretini karşılayabilir miyiz?” bilmem ne falan. Bu, bir önem vermektir, şeyi değiştirmektir bu ama bütün hükümet kurumları böyle yapıyor ve biz de mümkün olduğu kadar katılmaya çalışıyoruz ama her toplantıda da bunu söylüyorum yani bu fikri değiştirin. Kamu kaynakları evet çok önemlidir ama artık kamu kaynaklarının paylaşımında eski devletçi zihniyet kalkmıştır, onun yerine başka bir şey yapmak lazımdır çünkü biz buraya geliyoruz, hem vakit harcıyoruz, emeğimizin... Tabii ki Türkiye Büyük Millet Meclisi bizim için çok önemli ama bu sivil toplum-kamu arasındaki ilişkilerde böyle bir değişiklik yapılması gerektiğini düşünüyorum. Burada harcanacak para çok büyük bir para değil yani 300 lira, 500 lira gibi bir para ama bu, bir önem vermeyi gösteriyor. Onun için, bir dahaki toplantılarda beni değil ama başkalarını çağırıldığınızda buna dikkat ederseniz çok sevinirim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sistem olarak biz, Komisyon olarak da benim bildiğim kadarıyla öncelikle soruluyor yani "Ben kendi imkânlarımla gelemiyorum, gelmiyorum." dediğinde o anlamda zaten -değil mi- bir destek sağlanabiliyor ama dediğinize katılıyorum hakikaten çünkü Türkiye'de ihtiyacı olan sivil toplum kuruluşları yani desteklenmesi gereken hem maddi anlamda işte, yeri geliyorsa kardeş STK'lar sistemine kadar, akredite STK'lar sistemine kadar çok ciddi bir sivil toplum kuruluşları düzenlemesine de -düzenleme derken yasal değil de ilişkiler anlamında, onları güçlendirmek anlamında- yeri gelmişken buna da ihtiyaç var. İnşallah bunu da çalışalım, bunu da yapalım diyoruz.

Çok teşekkür ediyorum.

Canan Hanım, sizin ilave etmek istediğiniz bir şey varsa buyurun.

HAKLI KADIN PLATFORMU TEMSİLCİSİ CANAN GÜLLÜ – Çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten çok önemli bir konu, o konu için de elimizden gelen her türlü katkıyı sunacağız ama Türkiye'nin artık algısını değiştirme zamanıdır, Türkiye'nin kendi kaynaklarıyla beraber yaşamı içinde, dış ülkelerden alacağı tecrübelerle birlikte önüne bu eşitlikçi bütçe olayını önümüzdeki dönemde gerçekleştirme yolunda adımlarını atmıştır. Daha hızlı adımlarla başaracağına da inanıyorum ben.

Çok teşekkürler sizlerin de daveti için.

BAŞKAN – Ben sizlere çok teşekkür ediyorum.

İNŞALLAH TEKRAR BAŞKA TOPLANTILARDA DA GÖRÜŞMEK ÜZERE DİYORUM.

Komisyonumuzun çok değerli uzmanlarına, üyelerine de çok teşekkür ediyorum katılımları için ve toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati:17.06